

Лефтерова О. М.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СИМВОЛІКА МОРСЬКОЇ СТИХІЇ В НОВЕЛІ-КАЗЦІ ПРО АМУРА ТА ПСИХЕЮ (ЗА РОМАНОМ АПУЛЕЯ «МЕТАМОРФОЗИ»)

В статті розглядаються символізм води і морської стихії у казці-новелі про Амура і Психею з роману Апулея «Метаморфози». Вода як прояв морської стихії, є однією з фундаментальних стихій у міфі про Психею, який переповідає своєму читачеві давньоримський автор. Саме вода як найбільш проявлена жіночна стихія символізує найприхованіші і таємні сили людської природи. І в цій своїй здатності вода, як відомо, перевершує вогонь. Аналіз казки – новели про Амура і Психею із роману Апулея «Метаморфози» в контексті міфокритичного підходу дозволяє дослідити міфосимволічні характеристики природних стихій та виявити їх роль у формуванні сюжетних архетипів, які лежать в основі становлення європейської літератури на всіх етапах її розвитку. У творах Апулея вода може набувати найрізноманітніших форм: від неосяжного океану до крихітної краплі, як стихія, яка може знищити, і як засіб, що рятує та надає сили. Вода як форма буття всього суцього, що проявляється, як потенційний флюїд, який міститься в безмежному просторі, у тексті Апулея реалізується в двох іпостасях: як вода прісна / м'яка ніжна і як вода солоня морська. Оскільки характер прояву водної стихії у казці-новелі є складним та багатофункціональним метою на даному етапі дослідження виступає морська стихія \ вода морська, як породження особливого неосяжного простору, в якому відбувається формування сюжетних архетипів. Віддаючи належне архетипу архаїчної жіночності, формою реалізації якого є образ моря, Апулей трактує мотив моря згідно зі своєю власною мовною і концептуальною картиною світу. Існують відмінності у трактуванні моря у новелі-казці Апулея та творах античної класики. Автор уникає об'єктивації насильницької негативної сторони морської стихії і зосереджується на описі іншої сторони моря такої, як ніжність та звада, віддаючи вогню все, що може видати у жіночій природі нестримне насильство. У Апулея море символізує давній жіночий архетип з усіма проявами бездумної афективності, але такої афективності, яка узаконює смиренність та спокусливість. Постійна мінливість моря надає переказам античного міфу про Психею смислового розвитку, визначаючи наростання напруги в творенні характерів. Море в казці-новелі формує особливий простір, що характеризується своєю неосяжністю, і своєрідним чином «формує» сюжетні архетипи, представлені в тексті казки-новели.

Ключові слова: вода, морська стихія, сюжетний архетип, новела-казка, Апулей.

Постановка проблеми. Створення сюжетного архетипу може розвиватися у двох напрямках: або розгортанням у бік новизни, барвистості та різноманітності подій, які описують даний образ, або зануренням у образ, спробою віднайти одночасно і первозданне, і вічне, відтворюючи глибинну сутність буття, реалізовану в його внутрішній субстанції. Г. Башляр пише: «Стихії – вогонь, повітря, земля, вода, які вже давно допомагали філософам уявити пишність світобудови, залишаються і першоосновами художньої творчості [11,10]. На думку філософа, у сфері уяви матеріальні складові образу можуть класифікуватися залежно від того, пов'язані вони з вогнем, повітрям, водою чи землею [11].

Казка про Амура та Психею в романі Апулея Метаморфози дає широкий матеріал для дослід-

дження міфосимволічних характерів та образів з точки зору не лише їх реалізації «у сфері уяви матеріальної складової» [11], але й у дослідженні їх впливу на формування суспільної та індивідуальної свідомості. Душа-психея завжди пов'язувалась із базовими елементами життя: повітрям, вогнем, водою як у досократівській філософії, так і в герметичній доктрині. З часів Платона та Гомера Психея трактувалася як душа, що народжується із природних стихій, як життєве дихання (аніма) [17, 66]. Аналіз казки – новели про Амура і Психею із роману Апулея «Метаморфози» в контексті міфокритичного підходу дозволяє дослідити міфосимволічні характеристики природних стихій та виявити їх роль у формуванні сюжетних архетипів, які лежать в основі формуванні та розвитку європейської літератури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Символіка води як один з основних складових елементів, що відображає сутність буття людини та формує авторський світогляд, викликає велике зацікавлення не тільки у літературознавців, але й культурологів, філософів та теологів. Зокрема, в монографії Сеунг-Ін Сонг «Water as an Image of the Spirit in the Johannine Literature» [15], автор в рамках нарративної та екзегетичної методології пропонує нові трактовки символіки води у текстах Священного писання. Вода як один з найважливіших аспектів відображення авторської картини світу, як ключовий компонент оповіді, що формує сюжет, докладно розглядається в роботі Мажарчик А. «Les émotions de l'eau dans la littérature sentimentale. Le cycle de Marie de Jean-Philippe Toussaint» [8]. Як показує дослідниця, саме образ води в контексті аналізу теорії стихій розкриває філософську складову сучасного посмодерного роману. Метафора води досліджується також в роботах Аронссона М. «La thématique de l'eau dans l'œuvre de Marguerite Duras» [14] та Принципато А. «Les formes sensibles de l'eau dans l'imaginaire autobiographique de Chateaubriand» [10].

Символізм води і морської стихії є очевидним і значимим у творах античних авторів. Роль моря в «Енеїді» розглянута Томас І. [16] який підпорядковує водну стихію в різних її проявах у вергіліївському епосі не тільки загальному задуму твору, але й прихованому відтворенню авторського «Я» в тексті поеми. Хеузе Ф. в своїй науковій розвідці «L'Image du Corps dans l'œuvre de Virgile» досліджує символіку сліз та її роль у відтворенні римського сюжетного архитипу [12].

Вода як прояв морської стихії є однієї з фундаментальних стихій у міфі про Психею, який переповідає своєму читачеві Апулей у романі «Метаморфози». Саме вода як найбільш проявлена жіночна стихія символізує найприхованіші і таємні сили людської природи. І в цій своїй здатності вода, як відомо, перевершує вогонь. У творах Апулея вода може набувати найрізноманітніших форм: від неосяжного океану до крихітної краплі, як стихія, яка може знищити, і як засіб, що рятує та надає сили. Вода як форма буття всього суцього, що проявляється як потенційний флюїд, який міститься в безмежному просторі [3] у тексті Апулея реалізується в двох іпостасях: як вода прісна/м'яка ніжна і як вода солоня/морська. Оскільки характер прояву водної стихії у казці-новелі є складним та багатофункціональним **метою дослідження** на даному етапі виступає морська стихія \ вода морська як породження осо-

бливого неосяжного простору, в якому відбувається формування сюжетних архитипів.

Виклад основного матеріалу. У міфологічних уявленнях вода\море виступає «однієї з фундаментальних стихій, першоосновою, вихідним станом всього суцього, еквівалентом первісного хаосу» [6, 661]. Як і інші космічні стихії, вода амбівалентна: вона поєднує життєдайну і згубну функції, бере участь у циклах породження та знищення [5, 190-208]. Вода відіграє надзвичайно важливу роль в античній свідомості як материнське лоно, що породжує життя і все, що пов'язане з життєдіяльністю людини [2,75]. Виступаючи першоелементом Всесвіту (prima materia), вода набуває священної сутності і має не тільки рятувальну силу, але й омолоджувальну здатність. Вода, за визначенням К. Юнга, також може трактуватися як знак «несвідомого» [1, 134] і «символ душі, що перебуває в темряві» [1,108]. К. Юнг знаходить у людській психіці небезпечно, таємничу сутність вод: несвідоме реалізується у вигляді стихійної сили, яка здатна поглинути, розчинити, деформувати людське «Я». У той же час вода -це непередбачуване джерело, що живить особистість. На подібну приховану могутність у символізмі вод вказує й М. Еліаде, відзначаючи, що води символізують універсальну сукупність потенційно можливого; вони fans et origo, місце зберігання всіх можливостей існування; вони передують будь-якій формі і становлять основу будь-якого творення» [7, 83]. Тому й філософсько-поетичні міркування Г. Башляра спрямовані на опис та класифікацію багатогранного втілення водної стихії. Вчений виділяє весняну та текучу воду, сплячу та мертву, материнську та жіночну, прісну та солону, чисту та неприборкану воду [11].

Античною людиною морська стихія як одна з найважливіших сутностей води сприймалася двоїсто що відповідало дихотомії «життя – смерть». Уособлюючи порятунок, силу та здоров'я, море водночас могло також нести людині загибель. У цьому виявлялася його негативна символіка. Як висхідний стан усього суцього, море трактувалось також як еквівалент хаосу, джерело зла, страждань і смерті. При цьому вода\море одночас сприймалася як жіночий початок [4]. Для античної людини море було також джерелом багатства та життя, від якого залежить майбутнє. Ресурси, які море пропонувало у різних сферах людського життя та людських стосунків, мали першорядне значення для еволюції людини Античності. Море було джерелом мрій, місцем великих подвигів та місцем найгірших страждань.

Не виступаючи концептуальним елементом оповіді, вода\морська стихія відіграє у казці-новелі про Амура та Психею визначальну динамічну роль у створенні міфопоетичних образів. Деяку невідповідність можна знайти у тому, що сестри Психеї повинні перетнути море, щоб дістатися до палацу, в якому перебуває дівчина, в той час, як вона сама, прямує дорогами, які простираються сушею [9, V, 28, 1]. Проте ця невідповідність, з одного боку, може співвідноситися з жанровою природою самої казки, з іншого- бути засобом поєднання реальності і ірреальності, яви й дійсності [13].

З Амуром (Купідомом) і Психеєю читач потрапляє у казку, яка, здавалося б, є казкою – феєрією, але, як виявляється при глибокому і вдумливому прочитанні, виражає історію розвитку індивідуальності, перемогу над особистими вадами й страхами, історію пошуку власного «Я». У цьому завоюванні вода у різних аспектах реалізації цієї стихії (і як морська стихія насамперед) сприяє розстановці головних героїв у системі архитипів, які представлені в новелі-казці. Море, представляючи архаїчний світ жіночої стихії, виступає, з одного боку, як опозиція впорядкованій стихії землі, з іншого- як опозиція маскулінній моделі світу; ніжна вода створює світ спокою (ніжна вода заспокоює Психею), чорна вода створює світ жаху. Море концентрує образи, пропонує відчуття і, завдяки своєму зв'язку з іншими елементами, служить основою як розуміння внутрішньої сутності Психеї, так і засобом характеристики інших персонажів казки, які зустрічаються на шляху Психеї в процесі виконання її місії.

Море як форма відтворення жіночої стихії, як зазначає К.Юнг, виступає символом відродження, проявом якого є занурення та поява з його глибин сонця [1]. Однак, у концепції Башляра морська вода – то є нелюдська вода, вона не виконує найпершого обов'язку будь-якої шанованої стихії, який полягає в безпосередньому служінні людям: ось той факт, про який міфологи занадто часто забувають [11].

Ця теза цілком підтверджується творами латинських авторів, які за прикладом Гомера, негативно ставляться до моря. Так, наприклад, у Вергілія ця перешкода пов'язана з героїчними описами подій в «Енеїді». Хвилі моря стають виразами смерті, а образи тривоги часто пов'язані з морською стихією: в першій пісні «Енеїди», коли на море спускається темрява під час бурі, супутники Енея почувають себе кинутими на призволяще, без будь-якої надії на порятонок: ворожа

стихія їх підхоплює, і вони не можуть приборкати її лють. Енея і його супутників охоплює туга, страждання та відчуття близької загибелі у хвилях страшної морської безодні. Пригоди Палінура в пісні V, 854-860, теж пов'язані зі страхом, який герой відчуває перед морем: страхом засліпнути, страхом послизнутися. У цьому страху могутніх героїв простежується жах бути поглинутим безоднею, страх перед всемогутньою Природою, яка змінює, трансформує, знищує або підносить до рівня богів. Таким чином, коли йдеться про опис внутрішніх страхів та конфронтацій, що супроводжують героїв в процесі ініціальних випробувань, та реалізації їх складної місії, класик римського епосу апелює до морської стихії та безодні моря. Образ вихору, що часто супроводжує описи бурі, підтверджує цей зв'язок. Є тільки одне місце, де океан усміхається, це – розщелини та каланки.

У казці-новелі Апулея море- це стихія Венери «*deam quam caerulum profundum pelagi peperit et ros spumantium fluctuum educavit* [9, IV, 28, 4; 31, 4], яка є Богинею -Матір'ю Природи «*En rerum naturae prisca parens, en elementorum origo initialis, en orbis totius alma Venus*», [9, V, 30, 1], чие море символізує жіноче колективне несвідоме, в якому любов еквівалентна чуттєвості і материнству. «Море для всього людства є одним із найвеличніших, найпостійніших материнських символів» [11].

Апулей зображує море, з якого виходить Венера в іншій манері, ніж Вергілій. Воно ніколи, на відміну від вергіліанівського моря, не збуджується бурею, а, навпаки, сяє, *uibrans* [9, IV, 31, 4], і пиниться, *ros spumantium fluctuum* [9, V, 4] Море таке ж легке й звабливе, як і сама богиня краси «*haec quiritans properiter emergit e mari suumque protinus aureum thalamum petit et reperto* [9, V, 29, 1]. Венера виходить із моря, а при негативних обставинах повертає гнів назад морю «*Sic effata foras sese proripit infesta.. Sed Venus indignata ridicule tractari suas iniurias praeveris illis altrorsus concito gradu pelago viam capessit*» [9, V, 31, 7]. Проте Юнона та Церера дорікаючи Венері у відсутності гнучкості, доводячи, що її гнів є необґрунтований: *an ignoras eum masculum et iuuenem esse?* [9, V, 31, 3-4]. В такий спосіб проводиться розмежування, згідно з архаїчною схемою, світу маскулінного та фемінінного, виявляючи примхливість, впертість та непослідовність прекрасної богині, що народжена морем.

Але не морські образи і описи стають основами творення негативних рис характеру Богині-Матері у новелі-казці про Амура та Психею.

Апулея, який народився в Мадавірі, в краю піщаної пустелі, на залитих сонцем високих плоскогір'ях Нумідії, приваблює невідомість моря; під час подорожі до Олександрії, він зупинившись у друзів, погодився переїхати до будинку свого колишнього однокурсника Понтіана, лише тому, що з його помешкання відкривався вид на море, яке він любив понад усе [9, *Apologie*, 72, 6]. Неначе бажаючи зберегти море спокусливим і ігноруючи його лють, Апулей переводить гнів Венери на вогонь, елемент який у парі вода-вогонь пов'язується з чоловічим початком. В позитивному сенсі з вогнем ототожнюється активність і сила, а в негативному значенні цей елемент символізує гнів, насильство й лють: її серце горить, *ardens* [9, V, 31,2], вона сповнена люті, *furens* [9, VI, 6, 1].

Після невдачі земних пошуків Психеї Венера, відмовившись від думки знайти її земними засобами, прямує на небо «*At Venus terrenis remediis inquisitionis abnuens caelum petit*» [9, VI, 6, 1], щоб заручитися підтримкою повітря, елемента, який уособлює чоловічу сутність, що акцентує несумісність між божественною жіночністю, яку реалізує сутність Венери, народженої морем, і жіночністю Психеї, яка є земною дівчиною. Сходження Венери супроводжують птахи, зокрема білі голуби і білі хмари «*De multis quae circa cubiculum dominae stabulant procedunt quattuor candidae columbae*» [9, VI, 6, 4]. Світ Венери забарвлений у «*caeruleum profundum pelagi*» темно-синій колір моря [9, IV, 28, 4], і яскраво-білий колір, який використовується при описі птахів «*peralba*» «*candidae*» [9, VI, 6, 2]. Таким чином, гра кольорів створює яскраві картини природи, в яких свита сяючої Венери постає перед читачем у всій красі.

Синій, голубий, подекуди білий кольори є частиною звичайної хроматики моря. У фрагментах тексту, де подається опис Венери та її поява в блакиті як моря, так і неба у супроводі чайки, простежується активна домінанта біло-голубого кольору, що може асоціюватися з традиційною символікою білого кольору, як символу цноти та чистоти. Проте, як показує аналіз тексту, така яскравість білини при відтворенні оточення прекрасної Венери у казці-новели створюється не хроматикою, а грою світла.

Плітки балакучої і надто допитливої чайки «*avis peralba illa gavia quae super fluctus marinos pinnis natat demergit sese propere ad Oceani profundum gremium*», яка верещала у вухо Венері й паплюжила добре ім'я її сина «*Haec illa verbosa et satis curiosa avis in auribus Veneris*» [9, V, 28, 2] свідчать про вади й недоліки почиту Венери

й суперечать загальноприйнятій символіці білого кольору. Таким чином, божественний гармонійний венеріанський всесвіт виявляється досить далеким від ідеалу.

Сестри Психеї належать також до стихії моря: вони кілька разів перетинають його, коли йдуть відвідати дівчину [9, V, 12, 3; 14,1; 21,2; 27, 1]. А для їх опису використовуються такі епітети та порівняння, як «*perfidae lupulae*» [9, V, 11, 4], «*taeterrimae Furiae*» [9, V, 12,3], «*pessimae lamiae*» [9, V, 11,5], «*feminae*» [9, V, 12,6] і «*sexus infestus*» [9, V, 12,4] Всі ці епітети, якими автор описує сестер Психеї, відносять їх до первісного стану, до тих архаїчних структур, де жіночність є насильством і вивільненням інстинктивних сил. Сестри Психеї також порівнюються з фуриями «*Furiae anhelantes*» [9, V, 12, 6], які вирізняються своєю брехливістю та лицемірством. Подібно до гніву Венери, їх ревності виражаються через метафори вогню: вони горять жовчу й задростями «*inuidiae falle fragrantes*» [9, V, 9, 1], вони «запалюються», «*inflammatas*» і знімають втому гарячими водами «*balnearum vaporosis fontibus*» [9, V, 15, 1], на відміну від тої чистої та прозорої води, де плаває сама Психея.

Поведінка сестер головної героїні точно відтворює давні архаїчні уявлення про крайній ступінь порушення екзогамії, зокрема, одна з них без вагань зізнається: «*Nec sum mulier nec omnino spiro, nisi eam pessum de tantis opibus deiecero*» [9, V, 10, 6].

І знову, так само, як і Венера, сестри Психеї для скоєння свого злочину звертаються за допомогою до вітру, стихійної сили, що символізує чоловічий початок, але Зефір, який підпорядковується Купідону (V, 7, 4; 14,2; 17,1), а потім Психеї, готує для них іншу ров'язку: «*Nam per saxa cautium membris iactatis atque dissipatis et proinde ut merebatur laceratis visceribus suis alitibus bestiisque obvium ferens pabulum interiit*» [9, V, 27, 2–5].

Якщо Венера представляє архетип правдивої матері, то сестри Психеї втілюють сімейну традицію. Слово «сестра» постійно зустрічається в епізоді, в якому вони з'являються [9, V, 6.8; 7.1; 7.2; 9.1; 9.5; 10.9; 11.2; 12.4; 14.1; 14.3; 15.1; 18.3; 19.1; 19.1]; «*parente prognatae germana*» [9, V, 9, 2] або «*Sexus infestus et sanguis inimicus*» [9, V, 12,4], «*nefariae tuae sorores*» [9, V, 12, 6].

Сестри, як архетипові структури, подібні у своїй негативній сутності до Венери. І Венера, і сестри Психеї повинні перешкодити дівчині примиритися зі своєю дуальною природою, де поєднується жіночність земна та небесна, підштов-

хуючи до фатальної помилки. У своїй простоті й відкритості «*simplicitas nimia*» [9, V, 15, 4], Психея не помічає підступності сестер, і, коли вона підпорядковується в своїй поведінці давнім стереотипам і робить фатальну помилку, її охоплює велике горе «*festinat differt, audet trepidat, diffidit irascitur et, quod est ultimum, in eodem corpore odit bestiam et diligit maritum*» [9, V, 21, 3]. Інстинктивні сили, які вона досі пригнічувала, прориваються, і образ моря, величезної нестримної та неконтрольованої сили, виражає її душевний стан.

Здається, що Апулей, йдучи за Гомером та Вергілієм, наслідує в даних фрагментах традиційну образності моря, яка широко використовується для відтворення пристрастей, що вирують в людській душі. Але уважне прочитанні тесту Апулея переконує, що негативна семантика моря відсутня, оскільки морська стихія, де граються німфи і тритони, де в піні морській ховається Венера, ніяк не пов'язана з турботами земного життя і завжди має позитивне забарвлення.

Висновки і пропозиції. Таким чином, віддаючи належне архетипу архаїчної жіночності, формою реалізації якого є образ моря, Апулей трактує мотив моря по-іншому. Існують відмінності у трактуванні моря у казці Апулея та творках античної класики. Автор уникає об'єктивації насильницької негативної сторони морської стихії і зосереджується на описі іншої сторони моря такої, як ніжність та звада, віддаючи вогню все, що може видавати як у божественній сутності, так і в людській нестримне насильство. У Апулея море символізує давній жіночий архетип з усіма проявами бездумної афективності, але такої афективності, яка узаконює смиренність та спокусливість [11]. Постійна мінливість моря надає роману смислового розвитку, визначаючи наростання напруги, тим самим стверджуючи постулат, що море – це особливий простір, що характеризується своєю неосяжністю і певним чином «формує» сюжетні архитипи, майстерно представлені в тексті казки-новели Апулея.

Список літератури:

1. Карл Юнг. Аналитическая психология. URL : <https://knizhnik.org/karl-jung/analiticheskaja-psihologija/> (дата звертання: 30.10.22).
2. Лосев А.Ф. Философия Мифология Культура. URL: <https://knigogid.ru/books/911670-filosofiya-mifologiya-kultura/toread> (дата звертання: 30.10.22).
3. Мифология. Большой энциклопедический словарь. URL <http://www.encyclopedia.ru/cat/books/book> (дата звертання: 30.10.22).
4. Мифы народов мира: Энциклопедия. М., 1980. Т. 1. С. 110–111. (Аверинцев). URL : <http://philologos.narod.ru/myth/archetype.htm> (дата звертання: 30.10.22).
5. Степанов Ю.С. Язык и метод. К современной философии языка. М., 1998.
6. Філософський енциклопедичний словник. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskiy_entsyklopedychnyi_slovyk/ (дата звертання: 30.10.22).
7. Элиаде.М. Аспекты мифа. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/el_asp/index.php (дата звертання: 30.10.22).
8. Anna Maziarczyk Les émotions de l'eau dans la littérature sentimentale. Le cycle de Marie de Jean-Philippe Toussaint Lublin Studies in Modern Languages and Literature. Vol. 46, No 2 (2022) p. 162–176.
9. Apuleius. Metamorphoses. URL: <https://www.thelatinlibrary.com/apuleius.html> (дата звертання: 30.10.22).
10. Aurelio Principato. “Les formes sensibles de l'eau dans l'imaginaire autobiographique de Chateaubriand”. Littératures , 2018, p. 69–83.
11. Bachelard G. L'eau et les rêves. Essai sur l'imagination de la matière. Paris, 1942, p. 10. URL: <https://psychaanalyse.com/pdf/L%20EAU>(дата звертання: 30.10.22).
12. Heuzé Ph. L'Image du Corps dans l'œuvre de Virgile. Rome.: École Française de Rome, 1985, pp. 516–540. 675 pp.
13. Houriez J. Mythe et littérature Annales littéraires. Presses universitaires de Franche-Comité, 2019 289 p.
14. Mattias Aronsson /La thématique de l'eau dans l'œuvre de Marguerite Duras. Acta Universitatis Gothoburgensis: Romanica Gothoburgensia (Tom 58), . Göteborgs Universitet, 2008 , 202 p.
15. Seung-In Song (Water as an Image of the Spirit in the Johannine Literature. Theology & Philosophy. Oxford. Studies in Biblical Literature, Volume 171, 2019, 168 p.
16. Thomas J. Structures de l'Imaginaire dans l'Énéide. Paris, Les Belles Lettres, 1981, 424 p.
17. Veronique GELY. L'Invention d'un mythe: Psyché. Allégorie et fiction, du siècle de Platon au temps de La Fontaine. Paris, Honoré Champion, 2006. 558 p.

Lefterova O. M. SYMBOLISM OF THE SEA ELEMENT IN THE NOVEL-TALE ABOUT CUPID AND PSYCHE (BASED ON THE NOVEL BY APULEIUS “METAMORPHOSES”)

The article deals with the symbolism of water and sea elements in the fairy tale-novella about Cupid and Psyche from the novel «Metamorphoses» by Apuleius. Water as a manifestation of the sea element is one of the fundamental elements in the myth of Psyche, which the ancient Roman author tells his reader. It is water as the most manifested feminine element that symbolizes the most hidden and secret forces of human nature. And in this ability, water is known to surpass fire. The analysis of the fairy tale – short story about Cupid and Psyche from the novel «Metamorphoses» by Apuleius in the context of mytho-critical approach allows us to explore the mythosymbolic characteristics of natural elements and to identify their role in the formation of plot archetypes that underlie the formation of European literature at all stages of its development. In the works of Apuleius, water can take a variety of forms: from the vast ocean to a tiny drop, as an element that can destroy and as a means of saving and giving strength. Water as a form of existence of all things, which manifests itself as a potential fluid contained in the infinite space, in the text of Apuleius is realized in two hypostases: as fresh / soft gentle water and as salty / sea water. Since the nature of the manifestation of the water element in the fairy tale-novelle is complex and multifunctional, the goal at this stage of the study is the sea element / sea water, as the creation of a special immense space in which the formation of plot archetypes takes place. Paying tribute to the archetype of archaic femininity, the form of realization of which is the image of the sea, Apuleius interprets the motif of the sea according to his own linguistic and conceptual picture of the world. There are differences in the interpretation of the sea in Apuleius' short story and works of ancient classics. The author avoids the objectification of the violent negative side of the sea element and focuses on describing the other side of the sea such as tenderness and prudence, giving to the fire everything that can give out unrestrained violence in female nature. For Apuleius, the sea symbolizes an ancient female archetype with all the manifestations of thoughtless affectivity, but an affectivity that legitimizes humility and seductiveness. The constant changeability of the sea gives the retelling of the ancient myth of Psyche a semantic development, determining the growth of tension in the creation of characters. The sea in the fairy tale-novella forms a special space characterized by its immensity, and in a peculiar way «forms» the plot archetypes presented in the text of the fairy tale-novella.

Key words: water, sea element, plot archetype, short story, Apuleius.